

گزارش رصدی فرهنگی (۸۲)

آثار و ابعاد پیوستن جمهوری اسلامی ایران با کنوانسیون برن

گزارشی دیگر از مرکز رصد فرهنگی در خصوص آثار و ابعاد پیوستن جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون برن با همت علی فلاحی تدوین شد؛ این گزارش با نگاهی کارشناسی ابعاد مختلف پیوستن به کنوانسیون برن را بررسی می‌کند.

کنوانسیون برن یک معاهده بین‌المللی در خصوص حق تکثیر و حق مؤلف است که در سال ۱۸۸۶ در شهر برن سوئیس تصویب شد. این معاهده کشورهای عضو را ملزم می‌کند که آثار تولیدکنندگان سایر کشورهای عضو را مانند آثار پدیدآورندگان کشورهای خود حمایت کنند. این معاهده همچنین حداقل چارچوب‌هایی را برای حمایت از آثار ادبی و هنری در قوانین کشورهای عضو تعیین می‌کند.

براساس بررسی‌های صورت گرفته و مصاحبه با خبرگان و کارشناسان، دیدگاه موافقان و مخالفان پیوستن به کنوانسیون برن در ۳ گروه قابل دسته‌بندی است، عده‌ای بی‌قیدوشرط با موضوع الحاق به این کنوانسیون مخالف هستند. نظرات این گروه به‌طور عمده در امتداد دیدگاهی قرار می‌گیرد که متأثر از بینش‌های ایدئولوژیک سیاسی، مخالف پذیرش مفاد هرگونه تعهدات بین‌المللی مشابه است و آثار مثبت الحاق به کنوانسیون را کوتاه و زودگذر دانسته و پیامدهای بلندمدت این مسئله را جبران‌ناپذیر تلقی می‌کنند. اگرچه در نظرات برخی از همین اعضا، موافقت با برخی معاهدات بین‌المللی مشهود است. دسته دیگر معتقد هستند؛ بی‌درنگ باید مفاد کنوانسیون را پذیرفت و تا این لحظه که جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون نپیوسته، خسارات زیان باری متحمل عرصه فرهنگ و هنر در کشور شده است. لازم به ذکر است بیشتر تولیدکنندگان آثار صوتی در این دسته قرار می‌گیرند و فعالان عرصه نشر و به‌خصوص ترجمه با این دیدگاه به‌طورکلی مخالف هستند. فعالان عرصه نشر بر این باورند، کشور ما به لحاظ کمیت و کیفیت تولید محصولات علمی، بیشتر واردکننده آثار علمی بوده تا صادرکننده و نباید فرصت طلایی واردات علمی را از دست داد و پذیرش کنوانسیون برن منجر به از دست رفتن این فرصت خواهد شد.

از منتقدین جدی این گروه به‌غیر از تولیدکنندگان آثار صوتی، فعالان معتبر حوزه نشر به‌خصوص فعالان بین‌المللی هستند که اعتقاد به تخریب وجهه ایران در عرصه جهانی به‌دلیل نپیوستن به کنوانسیون دارند. گروه دیگری که طیف وسیع‌تری از افراد را شامل می‌شود، معتقدند پیوستن به کنوانسیون ضروری و اجتناب‌ناپذیر است، اما پذیرفتن این معاهده منوط به طرح‌ریزی میان‌مدت و سریع است، این دسته معتقدند، برای گروه‌های مختلف فعالان عرصه فرهنگ و هنر، مخاطبان، مصرف‌کنندگان و همچنین در عرصه سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری، اجرا و نظارت تهیه یک نقشه راه جهت آماده‌سازی برای الحاق ضرورت دارد. نکته بسیار مهم، صرف‌نظر از ابعاد متنوع دیدگاه‌های مثبت در خصوص پیوستن به کنوانسیون، ضرورت دارد آثار و ابعاد پیوستن به کنوانسیون از منظر تحریم‌های بین‌المللی بررسی شده است.

نسخه فیزیکی این گزارش در دبیرخانه مرکز رصد فرهنگی کشور موجود است.